

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مردم همیشه ملر اطلاعات

چکیده مقالات

پژوهشکده اطلاعات

- مؤلفه امنیت اجتماعی و نقش سازمان اطلاعاتی در ایجاد و گسترش آن در نظام جمهوری اسلامی ایران / حسین جمشیدی ۲۰۳
- نقش سازمانهای اطلاعاتی - امنیتی در امنیت جامعه‌های جمهوری اسلامی ایران: «با تأکید بر نقش وزارت اطلاعات» / مهدی دارایی، سجاد قیطاسی ۲۰۴
- بایسته های امنیت اجتماعی با رویکردی بر خدمات سازمان اطلاعاتی / علی پورمحمدی ۲۰۵
- نسبت اطلاعات و جامعه در رهیافت «امنیت جامعه‌ای» / حسین میرهادی ۲۰۶
- واکاوی مفهوم "دیگری" در سپهر ادراکی مردم از سازمان اطلاعاتی: رویکردی تلفیقی / حمیدرضا ملک محمدی ۲۰۷
- زمینه های جماعت سپاری در اطلاعات مردمی / محسن مینی ۲۰۸
- شهروندی و هویت ملی در جمهوری اسلامی ایران: بایسته‌های راهبردی الگوی امنیت پایدار / بهاره سازمند ۲۰۹
- تبیین رابطه مردم و سازمان اطلاعاتی در جهت پیشگیری از تهدیدات نرم / علیرضا مقدم ۲۱۰
- الگوی جمهوری اسلامی اطلاعات در گفتمان امام خمینی (ره) / علیرضا صدرا ۲۱۱
- آسیب شناسی تکنیکهای ارتباط سازمانهای امنیتی با مردم / روح اله اسلامی ۲۱۲
- گونه شناسی نگرش مردم نسبت به وزارت اطلاعات با روش کیو / محمود مصطفوی، مرتضی کمالی ۲۱۳
- نظریه‌ی سیاسی یک سازمان اطلاعاتی / محسن خلیلی ۲۱۴
- امنیت ملی، مردم و سرویس های اطلاعاتی / حسن شهرستانی ۲۱۶
- بررسی عوامل مؤثر در ارتقاء فرهنگ امنیتی مردم / محمد صباحی، سیروس داودی ۲۱۷
- همبستگی همدلانه میان مردم و اطلاعات و تاثیر آن بر میزان مشارکت مردم / علیرضا خسروی ۲۱۸
- سیستم تعاملی نهاد اطلاعات و نظام مردم سالاری دینی (با تأکید بر تهدیدات جمهوری و اسلامیت) / غلامرضا خواجه سروی، حدیث اقبال ۲۱۹
- نقش سازمان های امنیتی و اطلاعاتی در امنیت جامعه / حمید صالحی، اکرم جهانگیری راد ۲۲۰

نظریه‌ی سیاسی یک سازمان اطلاعاتی

محسن خلیلی *

چکیده

وظیفه‌ی بنیادین سازمان اطلاعاتی یک کشور، پایش اندیشه‌ها رفتارهای گروه‌هایی است که با نظام سیاسی و حقوقی مستقر در یک کشور، در حال معارضة هستند و کوشش می‌کنند نظم و نظام موجود را براندازند و جانشین آن شوند. کارویژه‌ی رصد مخالفان یک نظام سیاسی، تنها وظیفه‌ی یک سازمان اطلاعاتی نیست؛ بلکه، افزون بر پایش، مبارزه‌ی عملیاتی علیه گروه‌های معارضة‌جوی برانداز و سرکوب آن‌ها، دیگر وظیفه‌ی یک سازمان امنیتی اطلاعاتی است. سازمان‌ها و نهادهای امنیتی و اطلاعاتی، بخشی مهم از یک نظام سیاسی هستند. نظریه‌ی بنیادین تأسیس و تشکیل یک دولت و نظام حقوقی سیاسی و دکترین‌های برآمده از تئوری تأسیس برای اداره‌ی امور کشور، تعیین‌کننده‌ی مرام و خط‌مشی سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی نیز هست. مفهوم دولت در علوم سیاسی، به مجموعه‌ای از نهادها برای ایجاد / اجرای سیاست اطلاق شده است؛ دارای سطحی بالا از نهادینگی است و کاربرد انحصاری زور مشروع را در سرزمینی مشخص در چته دارد. هنگامی که یک واژه با واژه‌ی دیگر، ترکیب می‌شود، هر دو واژه، پهنه و گستره‌ی خود را از دست می‌دهند و به هم‌دیگر، محدود و مشروط می‌شوند؛ واژه‌ای که در ترکیب با کلمه‌ی دیگر قرار گرفت، استقلال معنایی / کارکردی خود را از دست می‌دهد و دیگر، رها نیست. در این نوشتار، نظریه‌ی سیاسی سازمان اطلاعات و امنیت کشور ایران، به دلیل ساخت دوگانه‌ی حکومتی (جمهوری و اسلامی)، یک آمیزش واژگانی محسوب شده است. هرگاه، از میان نظریه‌های گوناگون سیاسی‌ای که زیربنای تئوریک دولت هستند،

نظریه‌ای برگزیده شود و مبنای کردار حکومت و زیرمجموعه‌های نهادین آن (از جمله سازمان‌های اطلاعاتی و امنیتی) گردد، آن دولت و آن سازمان اطلاعات، محدود و مشروط به بن‌مایه‌های تئوریک نظریه‌ی برگزیده، می‌شود. نگارنده با بهره‌گیری از مدل کریک تلاش می‌کند این موضوع را نشان دهد که چگونه تغییر در نظریه‌ی سیاسی برپادارنده‌ی یک دولت و حکومت، می‌تواند منجر به تغییر در کارویژه و کردار سازمان اطلاعات و امنیت آن کشور، گردد.

واژگان کلیدی: دولت، اطلاعات، امنیت، نظریه‌ی سیاسی دولت، مدل کریک.